

UZASADNIENIE

I. Przedmiot postępowania.

1. Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w S. domagał się o zasądzenia od pozwanej (...) spółki akcyjnej w S. kwoty 7.281,60 zł z ustawowymi odsetkami. Twierdził, że wynajął poszkodowanemu w kolizji samochodowej pojazd zastępczy, a dochodzona kwota to koszt najmu za okres 29 dni w stawce 246 zł brutto oraz usługi parkingowej uszkodzonego pojazdu w stawce 24,60 zł brutto. Powód dochodzi niezaspokojonej przez ubezpieczyciela OC sprawy szkody części odszkodowania.

2. Pozwana domagała się oddalenia powództwa podnosząc, że proponowała poszkodowanemu zorganizowanie najmu pojazdu zastępczego z wypożyczalni, z którymi współpracuje, na preferencyjnych stawkach i bez dodatkowych opłat, jednak poszkodowany z propozycji tej nie skorzystał.

II. Rozstrzygnięcie Sądu I Instancji.

1. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie wyrokiem z 4 lutego 2019 roku oddalił powództwo. Ustalono, że 28 grudnia 2017 roku doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzeniu uległ pojazd marki M. (...), nr rej. (...), należący do A. D.. Sprawca ubezpieczył odpowiedzialność cywilną w pozwanej spółce. Uszkodzony pojazd odholowano z miejsca zdarzenia na parking powoda. Szkada została zgłoszona pozwanej przez reprezentanta powoda – S. H. za pomocą poczty elektronicznej z adresu (...) 29 grudnia 2017 roku. W dacie szkody poszkodowany nie posiadał innego pojazdu, którym mógłby zastąpić pojazd uszkodzony. 28 grudnia 2017 roku poszkodowany wynajął od powoda pojazd zastępczy O. (...) na czas nieokreślony, a stawka najmu ustalona została na 200 zł netto. Pismem z 30 grudnia 2017 roku przesłanym pocztą elektroniczną na adres (...) pozwana poinformowała powoda o możliwości wynajęcia przez poszkodowanego pojazdu zastępczego z wypożyczalni, które z nią współpracują. Przesłano informację o przykładowych warunkach najmu, w której wskazano, że stawka dobowo brutto najmu pojazdu marki O. (...) wynosi 135 zł. W informacji podano numer kontaktowy w celu zorganizowania usługi oraz zastrzeżono, że w wypadku skorzystania z innej oferty czas najmu i jego koszt podlegają weryfikacji. Powód nie przekazał poszkodowanemu tej informacji. Oględziny pojazdu miały miejsce 5 stycznia 2018 roku, w protokole z oględzin ponownie przedstawiono propozycję zorganizowania najmu pojazdu zastępczego i wskazano dane wypożyczalni i wysokości stawek. Powód nie przekazał poszkodowanemu tej informacji. Decyzją z 18 stycznia 2018 roku pozwana przyznała poszkodowanemu odszkodowanie w kwocie 8.360 zł brutto przyjmując szkodę całkowitą. Najem pojazdu zastępczego trwał do dnia 25 stycznia 2018 roku. Z tytułu najmu pojazdu zastępczego oraz usługi parkingowej powód wystawił poszkodowanemu fakturę VAT nr (...) na kwotę 7 847,40 zł brutto, obejmującą koszt najmu pojazdu zastępczego od 28 grudnia 2017 roku do 25 stycznia 2018 roku tj. przez 29 dni w stawce 200 zł netto (246 zł brutto) oraz koszt usługi parkingowej w tym samym okresie, w stawce 20 zł netto (24,60 zł brutto). Tego samego dnia poszkodowany zawarł z powodem umowę cesji wierzytelności przysługujących mu w związku ze szkoda komunikacyjną, która miała miejsce w dniu 28 grudnia 2017 roku w pojeździe marki M. nr rej. (...). Decyzją z dnia 27 lutego 2018 roku pozwana przyznała powódce dodatkowo odszkodowanie w kwocie 750,30 zł, wskazując, że uwzględniono koszty holowania w kwocie 184,50 zł brutto oraz koszty parkowania pojazdu w wymiarze 23 dni w kwocie 565,80 zł brutto. Jednocześnie poinformowano, że roszczenie o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego zostanie rozpatrzone po dostarczeniu informacji na temat modelu wynajmowanego pojazdu.

2. Sąd pierwszej instancji przyjął, że do rozstrzygnięcia pozostaje wyłącznie, czy poszkodowany z uzasadnionych przyczyn odmówił propozycji pozwanej zorganizowania najmu pojazdu zastępczego oraz w jakim zakresie pozwana opóźniła się w spełnieniu świadczenia. Według Sądu pierwszej instancji, pozwana przedstawiła powodowi propozycję zorganizowania najmu pojazdu zastępczego w korespondencji email z 30 grudnia 2017 roku oraz w protokole oględzin z 5 stycznia 2018 roku. Przyjęto, że nie ma podstaw do kwestionowania, aby email nie dotarł do strony powodowej. Poinformowano poszkodowanego, że stawka brutto najmu pojazdu O. (...) wynosi 135 zł i udostępniono

numer kontaktowy do kilku wypożyczalni. Powód nie przedstawił poszkodowanemu tych propozycji, co Sąd przyjął za działanie szczególnie naganne i sprzeczne z art. 354 § 2 k.c.; nie można wykluczyć, że poszkodowany byłby zainteresowany wynajmem pojazdu zastępczego na warunkach i w sposób zorganizowany przez pozwaną. Z tych przyczyn uznano za uzasadnioną stawkę wskazaną w ofercie pozwanej - 135 zł brutto za dobę, a przy niespornym okresie najmu 29 dni przyjęto, że w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą pozostają koszty najmu pojazdu w kwocie 3915 zł brutto oraz koszty parkingu wysokości 147,60 zł.

III. Apelacja.

Wyrok został zaskarżony przez powoda w części nieuwzględniającej powództwa oraz kosztów procesu. Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów sposób pobieżny w konsekwencji błędne uznanie, że powód otrzymał przykładową ofertę najmu pojazdu zastępczego od pozwanej i nie przekazał jej poszkodowanemu, w sytuacji, gdy pozwana nie wykazała, że wiadomość email z 30 grudnia 2017 roku oraz protokół szkody z 5 stycznia 2018 roku, zawierający tożsamą informację, zostały powodowi doręczone. Powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części przez uwzględnienie powództwa oraz stosowną do wyniku sprawy zmianę orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu oraz zasądzenie kosztów procesu przed sądem drugiej instancji.

Pozwana domagała się oddalenia apelacji.

IV. Rozstrzygnięcie Sądu II instancji.

1. Apelacja jest bezzasadna. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd II Instancji, jako sąd merytoryczny w zakresie faktów i prawa, przyjmuje za własne ustalenia Sądu I instancji w całości. Ocena dowodów dokonana przez Sąd pierwszej instancji, jak i argumentacja prawna, zasługuje w całości na aprobatę.

2. W odniesieniu do kwestionowanego przez stronę powodową ustalenia faktycznego Sądu pierwszej instancji w zakresie dotarcia wiadomości email wysłanej przez stronę pozwaną, a zawierającej informację o możliwości skorzystania z najmu pojazdu zastępczego, Sąd drugiej instancji podziela w pełni argumentację Sądu Rejonowego. W uzupełnieniu można jedynie wskazać, że w postanowieniu Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2003 roku, V CZ 127/03, przyjęto, że oświadczenie woli w postaci elektronicznej dokonywane on line zostaje złożone z chwilą jego przejścia do systemu informatycznego prowadzonego i kontrolowanego przez odbiorcę, to jest w momencie przyjęcia oświadczenia przez serwer odbiorcy i zarejestrowania na nim odpowiednich danych. W rozpoznawanej sprawie nie ma informacji o tym, czy email został zarejestrowany w systemie informatycznym kontrolowanym przez powoda (skrzynki odbiorczej), należy jednak przyjąć istnienie domniemania faktycznego opartego na obserwacji zazwyczaj występujących zjawisk, mianowicie wysłanie wiadomości email w zwykłym toku rzeczy powoduje jej dotarcie do skrzynki odbiorczej adresata. Domniemanie faktyczne oparte jest na częstotliwości i prawdopodobieństwie występowania określonych zjawisk (art. 231 k.p.c.) i można przyjąć jako zasadę, że wysyłanie wiadomości email wiąże się z jej dostarczeniem, a za wyjątek należy przyjąć sytuację, kiedy wiadomość email nie zostaje odebrana przez system informatyczny kontrolowany przez odbiorcę. Ma to zasadnicze znaczenie dla rozkładu ciężaru dowodu, ponieważ dla udowodnienia wniosku domniemania faktycznego wystarczy udowodnienie jego przesłanki, więc jedynie wysłania wiadomości. W rozpoznawanej sprawie pozwana chcąc udowodnić, że wiadomość email dotarła do świadomości strony powodowej, wystarczy że udowodni wysłanie wiadomości, ponieważ z tym faktem wiąże się zwykle występujące zjawisko dotarcia tej wiadomości do skrzynki odbiorczej adresata. Jeżeli zaś wiadomość nie dotarła do adresata, więc miała miejsce sytuacja wyjątkowa, to ciężar dowodu obalenia wniosku domniemania faktycznego spoczywa w rozpoznawanej sprawie na stronie powodowej. Strona pozwana udowodniła fakt wysyłania wiadomości email zawierającej informację o możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego i jest to wystarczające dla ustalenia, że wiadomość tej treści dotarła do strony powodowej. Strona powodowa chcąc obalić wniosek domniemania faktycznego powinna przeprowadzić dowód przeciwny, mający na celu przyjęcie chociażby wątpliwości istnienia tego wniosku. Twierdzenie, że jeżeli email dotarłby do strony powodowej, to na pewno spotkałby się z odpowiedzią, nie wywołuje omawianego skutku. Ustalenie, że powód odpowiada na każdy email do niego adresowany nie jest

oczywiście możliwe w okolicznościach sprawy i nie podważa domniemania faktycznego, że jeżeli wiadomość email została wysłana, to dotarła do adresata. W konsekwencji prawidłowe jest ustalenie Sądu pierwszej instancji, że powód został zawiadomiony o możliwości zorganizowania przez stronę pozwaną pojazdu zastępczego i wiadomości tej nie przekazał poszkodowanemu. W tym kontekście już bez znaczenia pozostaje zawarcie kolejny raz informacji o najmie pojazdu zastępczego w protokole z oględzin szkody. W zakresie ustaleń faktycznych apelacja nie zawiera twierdzeń ani dowodów zmierzających do obalenia wniosku domniemania faktycznego. Postanowienie Sądu Najwyższego I PK 263/12 w ogóle nie odnosi się do stanu faktycznego sprawy. Kwestia istnienia dwóch wiadomości email z 20 grudnia 2017 roku nie ma zupełnie znaczenia dla rozstrzygnięcia: różnica czasowa między emailem wysłanym przez ubezpieczyciela, stanowiącym odpowiedź na zgłoszenie szkody i informacja o możliwości skorzystania z pojazdu zastępczego jest wysyłana automatycznie i - co nie wymaga wiadomości specjalnych - mogą istnieć różnice między czasem wysłania tej wiadomości albo czasem odbioru przez serwer odbiorcy. Powyższe nie ma żadnego znaczenia dla uprawdopodobnienia twierdzenia powódki, że wiadomość o możliwości zorganizowania najmu przez pozwaną nie została wysłana. Fakt, że informacje o możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego nie zawarto w innych pismach nie ma przecież znaczenia, skoro powód otrzymał wiadomość email w tym przedmiocie. W tej sytuacji zupełnie zbędne staje się ustalenie, czy informacja o możliwości najmu pojazdu zastępczego została powodowi przedstawiona w protokole oględzin uszkodzonego pojazdu

3. Sąd pierwszej instancji trafnie przyjął, że odszkodowanie przysługujące od ubezpieczyciela obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy uszkodzonego samochodu oraz najmu pojazdu zastępczego ustalone według cen występujących na lokalnym rynku, odwołując się do uchwały Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2003 roku, III CZP 32/03. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy poszkodowanemu zarzucić można naruszenie wynikającego z art. 354 § 2 k.c. obowiązku współpracy z dłużnikiem lub działanie sprzeczne z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym poszkodowany jest zobowiązany zapobieżeniu zwiększenia się szkody, a więc sytuacja, w której poszkodowany świadomie lub przez niedbalstwo wybrał zakład oferujący usługi w zawyżonych cenach (wyrok Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2002 roku, I CKN 1466/99). Sąd Rejonowy trafnie również wskazał, że zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z 24 sierpnia 2017 roku, III CZP 20/17, zgodnie z którym wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego, przekraczające koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu są objęte odpowiedzialnością z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli ich poniesienie było celowe i ekonomicznie uzasadnione. Jeżeli ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z innym przedsiębiorcą - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu, zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały indemnizacji tylko wtedy, gdy wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za „celowe i ekonomicznie uzasadnione”.

Istotne znaczenie ma nie tylko równorzędność samego pojazdu, ale także dodatkowe warunki umowy, takie jak ubezpieczenie, czas i miejsce udostępnienia oraz zwrotu pojazdu zastępczego, kaucja. W rozpoznawanej sprawie nie można ustalić, czy propozycja najmu pojazdu zastępczego, niespełniająca oczywiście oferty w rozumieniu kodeksu cywilnego, miała charakter konkurencyjny do oferty powoda, jednak z przyczyn leżących po stronie powoda. W ramach ciążącego na poszkodowanym obowiązku minimalizacji szkody powinien przedstawić swoje wymagania co do umowy najmu pojazdu zastępczego ubezpieczycielowi albo przedsiębiorstwom współpracującym w ten sposób, aby możliwe było przedstawienie konkretnej oferty odnoszącej się do oczekiwań poszkodowanego. W sytuacji, kiedy poszkodowany nie przedsięwziął żadnych czynności zmierzających do poinformowania ubezpieczyciela o swoich wymogach co do pojazdu zastępczego, nie wykonał obowiązku przedsięwzięcia czynności zmierzających do zmniejszenia rozmiaru szkody. Nie jest możliwy do przewidzenia wynik tak postulowanych zabiegów poszkodowanego, więc czy ostatecznie zostałaby zawarta umowa najmu z przedsiębiorstwem współpracującym z ubezpieczycielem, istotne jest jednak to, że poszkodowany nie przedsięwziął żadnych czynności zmierzających do minimalizacji szkody, czym uniemożliwił przedstawienie jemu konkretnej oferty najmu pojazdu zastępczego. W takiej sytuacji trafnie Sąd pierwszej instancji

przyjął, że poszkodowanemu przysługuje zwrot kosztów najmu w zakresie określonym normalnym związkiem wycynowym, więc w zakresie wynikającym z informacji o stawkach najmu pojazdu zastępczego udzielonej przez ubezpieczyciela.

4. Zgodnie z art. 513 k.c. ubezpieczycielowi przysługują wszelkie zarzuty przeciwko nabywcy wierzytelności, więc jest możliwe podnoszenie tych zarzutów, które istniały również przed datą 25 stycznia 2018 roku, w tym w zakresie istnienia normalnego związku przyczynowego między zdarzeniem zdawczym a szkodą. Brak minimalizacji szkody przez poszkodowanego został wywołany zachowaniem powoda, który reprezentował poszkodowanego przy zgłaszaniu szkody, więc również przy przyjmowaniu informacji o obowiązkach poszkodowanego.

5. W konsekwencji powyższej argumentacji, kwestia objęcia kognicją Sądu Okręgowego w trybie artykułu 380 k.p.c. postanowienia Sądu Rejonowego z 21 stycznia 2019 roku w przedmiocie oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Powodowi przysługuje wierzytelność odszkodowawcza w zakresie ustalonym przez Sąd Rejonowy i dla takiego ustalenia opinia biegłego nie ma żadnego znaczenia. Z powyższych przyczyn apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art 385 k.p.c.

V. Koszty postępowania.

Powód przegrał sprawę w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z art 98 k.p.c. zobowiązany jest do zwrotu pozwanemu kwoty 450 zł zgodnie z § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Anna Górnik Robert Bury Jarosław Łazarski